

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Pontstraat (Sint-Martens-Latem, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2019E170
Augustus 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese en gemotiveerd advies.....	8
1.3	Conclusie	10
2	Bibliografie.....	11

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....7

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).. **Fout!**

Bladwijzer niet gedefinieerd.

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

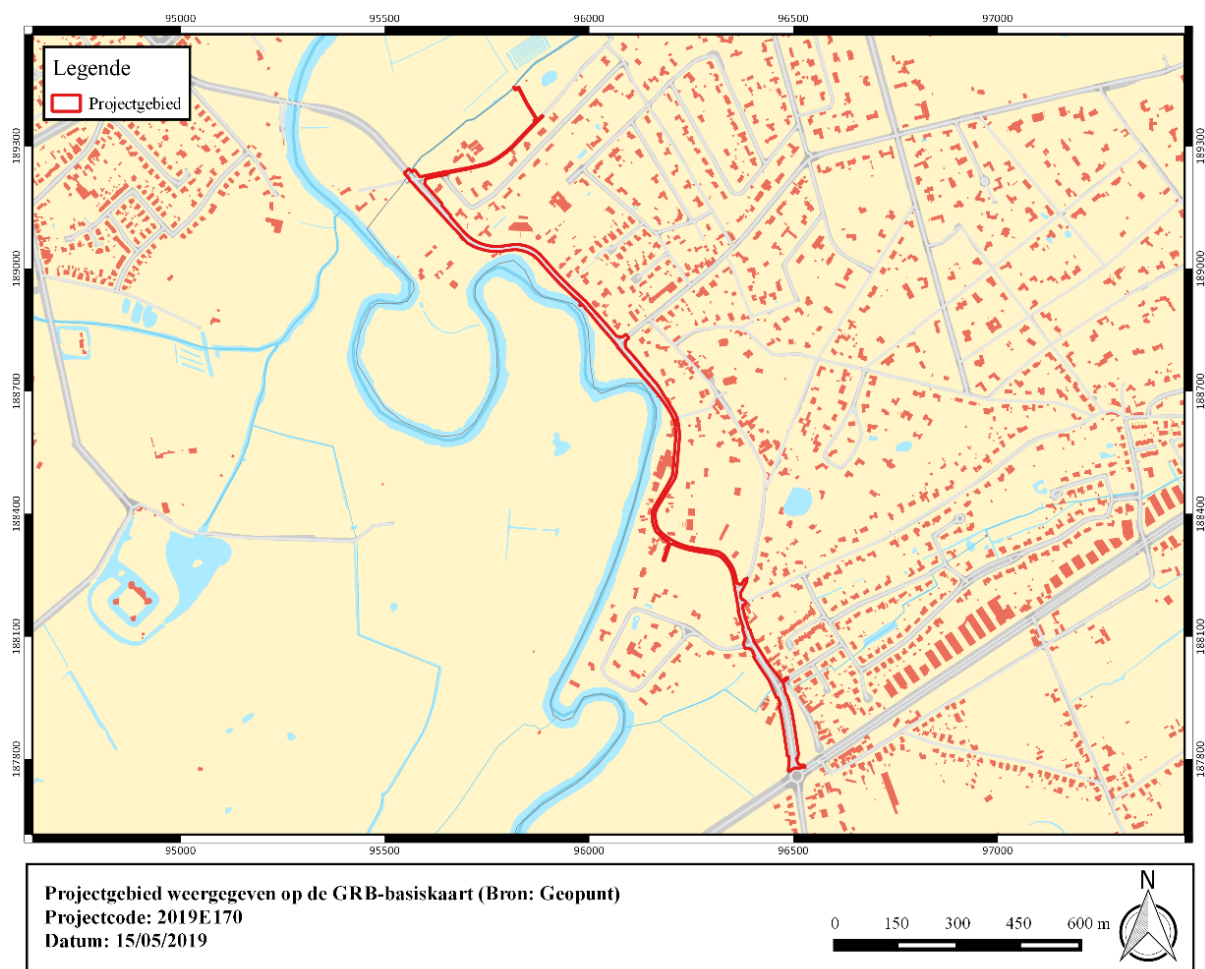

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Farys Stropstraat 1 9000 Gent	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert BVBA Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Sint-Martens-Latem
	Deelgemeente	Deurle
	Postcode	9000
	Adres	Pontstraat 9000 Gent
	Toponiem	Pontstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 95547 Y _{min} = 187770.23 X _{max} = 96529.4 Y _{max} = 189445.22
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Sint-Martens-Latem, Afdeling 2/Deurle, Sectie A, Openbaar domein, 40A (partim), 41C, 41D (partim), 30B (partim), 34C (partim), 30N, 163s (partim), 162L (partim), 196W, 196X, 197E, 169Z, 173T (partim), 169C2, 174V (partim), 184N, 184P, 184L (partim), 201 (partim), 213T, 227E, 224L2, 224T2, 229E (partim), 224M2, 224N2, 224P2, 233T (partim), 223E2, 223D2 (partim), 245N, 408L, 238H4, 406Z, 410K, 411H (partim), 411V (partim), 416A (partim), 420A (partim), 425D (partim), 425C (partim) Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese en gemotiveerd advies

Op het projectgebied ter hoogte van de Pontstraat in Deurle (Sint-Martens-Latem) plant de opdrachtgever de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel over een lengte van 2,5 km. Naar aanleiding van deze infrastructuurwerken wordt aansluitend het wegdek vernieuwd. Op bepaalde plekken worden bestaand grachten verbreed of hergraven. De bestaande riolering die zich heden hoofdzakelijk in de grachtkanten bevindt wordt afgekoppeld van het bestaande net en enkel als afvoer voor hemelwater gebruik. De sleuven voor het gescheiden rioleringsstelsel zullen elk 1,5 m tot 2,1 m breed zijn en bereiken een variabele diepte van ca. 1 tot 4 meter onder het huidige maaiveld. Verder worden bestaande bomen gerooid en vervolgens nieuwe bomen geplant. De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt 3 ha waarvan het grootste deel gelegen is onder de bestaande weg. In het kader van de geplande werken werden reeds enkele boringen gezet om de funderingswijze van de bestaande weg te achterhalen. Uit de waarnemingen blijkt dat de huidige weg is gefundeerd op een laag van steenslag en keien die vervolgens is geasfalteerd. Vermoedelijk was er voorheen enkel een grindverharding. Deze wegwakker bereikt een diepte van gemiddeld 50cm onder het huidige maaiveld.

Landschappelijk gezien is Sint-Martens-Latem gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en aan de rechteroever van de Leie. De geplande werken doorsnijden verschillende landschapselementen die bepalend zijn voor de omgeving. Het zuidelijke segment van het rioleringstraject snijdt een grote stuifduin aan die zich heeft gevormd tijdens het Holoceen. Ten noorden van dit heuvellichaam volgt de Pontstraat de rand van het alluvium van de Leie. Deze zandgronden op de rand van hoger gelegen terrein en de uitgestrekte Leievallei moet een beduidende aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen jager-verzamelaars in de omgeving, hetgeen enigszins bevestigd wordt door de gekende waarden op het kaartbeeld van de CAI. Hoewel indicatief van aard, geeft de bodemkaart niet onmiddellijk gunstige bewaringscondities weer met betrekking tot artefactenconcentraties. Het betreft veelal profielloze bodems wegens te nat of te jong en postpodzolen waarbij het oorspronkelijke bodemprofiel grotendeels is verbrokken en vermengd. Het is niet ondenkbaar dat zich tegen de westelijke flank van het duinlichaam afgespoeld materiaal heeft geaccumuleerd.

De cartografische gegevens wijzen op een ruraal en open karakter van de omgeving. Op de Ferrariskaart is het verloop van de Pontstraat en het gros van het huidige weggennet reeds herkenbaar. Het merendeel van de terreinen aan de oostzijde van de Pontstraat zijn in gebruik als akker. Hier is tevens alle afgebeelde bebouwing gesitueerd. Ten westen van de weg bevindt zich een moerasgebied langs de Leie. Aan de overzijde van de rivier bevindt zich een uitgestrekt moergebied. Op de Ferrariskaart, die doorgaans een eindsituatie in de ontwikkeling van landgebruik weergeeft, is te zien hoe het duinlichaam in gebruik is als bos. Naar alle waarschijnlijkheid waren deze schralere zandgronden niet geschikt voor akkerbouw. De 19^e-eeuwse bronnen geven een gelijkaardig beeld waarbij bebouwing zich langs de oostzijde van de Pontstraat bevindt. Het rurale en open karakter van de omgeving blijft behouden tot vandaag, hoewel de bewoningsconcentratie aanzienlijk is toegenomen.

Op het geplande rioleringstraject zijn geen vindplaatsen gekend. Wel zijn er enkele archeologische indicatoren gekend langsheen het traject. CAI polygoon 32620 betreft de recuperatie van Romeins aardewerk tijdens een veldprospectie. Ook in het zuiden van het tracé werd Romeins vondstmateriaal gerecupereerd. De gekende waarden in de ruime omgeving van de Pontstraat betreffen in hoofdzaak resten van bewoning en begraving uit de metaaltijden en Romeinse periode. Deze vindplaatsen bevinden zich veelal op de overgang van hoger gelegen terrein richting de Leievallei. Op het kaartblad van de CAI valt tevens een groot aantal indicatoren op ten oosten van het duinlichaam. Dit betreft een veelvoud aan veldprospecties waarbij, naast lithisch materiaal, artefacten gerecupereerd zijn uit de metaaltijden, Romeinse en

vroegmoderne periode. Op basis van de gekende waarden en de vergelijkbare landschappelijke positie dient ter hoogte van het onderzoeksgebied even zeer uitgegaan worden van een trefkans inzake resten van bewoning en begraving vanaf de metaaltijden.

Op basis van het landschappelijk kader, cartografische gegevens en de gekende archeologische vindplaatsen kan ter hoogte van het geplande rioleringstraject uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel vondsten- als sporenarcheologie. De lineaire vorm van de geplande werken, de reeds aanwezige grachten en de bestaande weg zorgen er echter voor dat de kans op kenniswinst bij verder onderzoek zeer beperkt is waardoor dit als weinig zinvol wordt beschouwd.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Pontstraat te Sint-Martens-Latem worden geen verdere onderzoeksdaden aanbevolen. Op basis van de aard van de werken en de bestaande toestand wordt verder onderzoek door middel van archeologische boringen of een continue proefsleuf als weinig zinvol beschouwd.

De verwachting ter hoogte van het onderzoeksgebied valt op te splitsen in enerzijds een trefkans inzake artefactenconcentraties en anderzijds erfgoed bestaand uit bodemsporen. Met betrekking tot artefactensites wijzen de beschikbare gegevens niet op gunstige bewaringscondities. Daarenboven dient rekening gehouden te worden met de bestaande grachten, rioleringen en de aanwezige wegwegkoffer. Hoewel op basis van deze bestaande toestand geen sprake kan worden van een integrale verstoring kan redelijkerwijs aangenomen worden dat het grootste deel van het bodemprofiel is gehomogeniseerd of omgewoeld. De kans dat nog een intacte steentijdsite bewaard is onder het bestaand wegdek is quasi onbestaand. Het potentieel inzake kenniswinst bij verder onderzoek door middel van archeologische boringen is aldus dermate beperkt dat de investering van bijkomende financiële middelen niet verantwoord kan worden.

Naast een mogelijke trefkans inzake artefacten concentraties is er ter hoogte van de geplande werken eveneens een verwachting inzake erfgoed bestaand uit bodemsporen. De gekende waarden wijzen duidelijk op menselijke bewoning tijdens de metaaltijden en Romeinse periode. De geplande werken volgen echter een lijntraject waarbij de wegenis op vele plaatsen geflankeerd wordt door een langsgracht. Ter hoogte van deze grachten kan logischerwijs uitgegaan worden van een verstoord bodemarchief, veelal is de impact van een gracht op het bodemarchief groter dan hetgeen heden zichtbaar is. Het lineaire en gefragmenteerde karakter van het onderzoeksgebied hebben als gevolg dat de kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek beperkt is. Meer dan een ad-hoc waarneming van indicaties voor menselijke aanwezigheid in de omgeving tijdens het verleden kan niet verwacht worden. Deze aanwezigheid is echter reeds gekend op basis van ouder onderzoek. Vanwege het beperkte potentieel op kenniswinst wordt een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol beschouwd.

Uiteraard dient hierbij gewezen te worden op de archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.1.4 van het huidige decreet betreffende het onroerend erfgoed.

1.4 Conclusie

De initiatiefnemer plant riolerings- en infrastructuurwerken langs de Pontstraat te Sint-Martens-Latem. Op basis van het landschappelijk kader, de cartografische gegevens en de gekende archeologische waarden kan ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel vondsten- als sporenarcheologie. Vanwege het lineaire karakter van de werken en de huidige toestand van het onderzoeksgebied wordt bijkomend archeologisch onderzoek als weinig zinvol beschouwd. Verder onderzoek, in eender welke vorm, kan in dit geval niet langer leiden tot wezenlijke kenniswinst.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

VAN RANST, E. & SYS, C. 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*. Universiteit Gent.

